

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

ΣΤ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Ο εθνικός μας ύμνος»

Συγγραφή: ΠΕΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Εφαρμογή: ΠΕΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο εθνικός μας ύμνος

Εφαρμογή σεναρίου

Πέτρου Κωνσταντίνος

Δημιουργία σεναρίου

Πέτρου Κωνσταντίνος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Στ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

20^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας

Χρονολογία

Από 26-03-2014 έως 09-04-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα ΣΤ' Δημοτικού, τεύχος β', ενότητα 12: «25^η Μαρτίου»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Ιστορία

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Γεωγραφία

Αισθητική Αγωγή: Εικαστικά

Αισθητική Αγωγή: Μουσική

Αισθητική Αγωγή: Θεατρική Αγωγή

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 16 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής,

II. Εικονικός χώρος

e-φημερίδα τάξης, Wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για να είναι εφικτή η υλοποίηση του σεναρίου, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός καθώς και οι μαθητές, να είναι εξοικειωμένοι με τη διαχείριση αρχείων και φακέλων, με τη χρήση επεξεργαστή κειμένου, την πλοήγηση στο Διαδίκτυο, την ανάρτηση αρχείων σε εικονικά περιβάλλοντα, καθώς και με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, προϋπόθεση για την εφαρμογή του σεναρίου αποτελεί η ύπαρξη Εργαστηρίου Πληροφορικής με προβολικό.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Πέτρου Κωνσταντίνος, Ο εθνικός μας ύμνος, Νεοελληνική Γλώσσα, Στ' Δημοτικού, 2014

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου, είναι μια προσπάθεια να αντιληφθούν οι μαθητές ορισμένα χαρακτηριστικά του ελληνικού εθνικού ύμνου και να μάθουν για την ιστορία, το περιεχόμενο αλλά και για τους δημιουργούς του. Επίσης, οι μαθητές θα γνωρίσουν και άλλους εθνικούς ύμνους, οι οποίοι είναι σχετικά γνωστοί (Μασσαλιώτιδα κ.λπ.), αλλά και κάποιους «διαίτερους». Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να γίνει σύγκριση μεταξύ τους με ταυτόχρονη εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, ομαδοποιώντας τους με συγκεκριμένα κριτήρια, ως προς το περιεχόμενο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Από τα πρώτα παιδικά χρόνια μας έχουμε «μάθει» να νιώθουμε ιδιαίτερη συγκίνηση στο άκουσμα του εθνικού μας ύμνου, γεγονός βέβαια που δεν αποτελεί ελληνική μοναδικότητα και πρωτοτυπία. Αυτό το ιδιαίτερο άκουσμα και το ιδίομορφο αίσθημα που νιώθει ο καθένας στο άκουσμα του εθνικού ύμνου της χώρας του απαντάται σε όλον τον πλανήτη και αποτελεί τον θεμέλιο λίθο οποιασδήποτε προσπάθειας καλλιέργειας εθνικής συνείδησης. Στην Ελλάδα η συχνή ακρόαση του εθνικού μας ύμνου είναι αντιστρόφως ανάλογη με τις γνώσεις που έχουν οι μαθητές για την προέλευση, το περιεχόμενο και τους δημιουργούς του. Επίσης, η πλειονότητα των Ελλήνων αγνοεί κάτω από ποιες συνθήκες δημιουργήθηκε, εξελίχθηκε και οριστικοποιήθηκε ο Εθνικός Ύμνος. Κι αυτό γιατί η καθιέρωσή του πέρασε από πολλές «περιπέτειες», αλλαγές, απορρίψεις που διήρκεσαν κοντά στα 40 χρόνια από

τη συγγραφή το 1823 του Ύμνου εις την Ελευθερίαν, του «γονέα» του εθνικού μας ύμνου. Ακόμη, οι περισσότεροι Έλληνες, ενώ μπορεί να αναγνωρίζουν την μελωδία του εθνικού ύμνου μιας άλλης χώρας, εντούτοις αγνοούν παντελώς τη σημασία, το νόημα και το περιεχόμενό του. Η γνώση του περιεχομένου των «άλλων» εθνικών ύμνων θα επιτρέψει στους μαθητές να συγκρίνουν τον «δικό μας» με αυτούς, έτσι ώστε να βγουν τα απαραίτητα συμπεράσματα για τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν. Με αυτόν τον τρόπο θα γίνει ενδεχομένως αντιληπτό πόσο «εθνικός» είναι ο ύμνος μας σε σχέση με τους άλλους και κατά πόσο όλοι διαθέτουν τα ίδια χαρακτηριστικά και στοιχεία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η ακρόαση και μόνο του Εθνικού Ύμνου δεν προσφέρει τα, ανάλογα με τη σπουδαιότητά του, κατάλληλα ερεθίσματα στους μαθητές. Έτσι χάνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα που μπορεί να έχουν οι μαθητές να «ανακαλύψουν» τα «μυστικά» του Εθνικού Ύμνου και να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν μια ψηφιακή βιβλιοθήκη λογοτεχνικών κειμένων·
- να αντιληφθούν την «καταγωγή» του εθνικού μας ύμνου·
- να μάθουν να ακούν απαγγελίες ποιημάτων και να τις συγκρίνουν μεταξύ τους·
- να μάθουν επιπλέον «τεχνικές» πληροφορίες για τον Εθνικό Ύμνο·
- να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους με βιογραφικά στοιχεία τόσο του Σολωμού όσο και του Μάντζαρου·
- να γνωρίσουν τη συμβολή του Σολωμού στην ελληνική ποίηση και την επιρροή του στους μεταγενέστερους ποιητές·

- να συνειδητοποιήσουν την ύπαρξη διακοσίων και πλέον κρατών στον κόσμο·
- να παρατηρήσουν διαφορετικές γραφές και γλώσσες·
- να αντιληφθούν την αποικιοκρατία και την επιρροή της στα κράτη (Βρετανική Κοινοπολιτεία)·
- να αντιληφθούν ότι η καθιέρωση του εθνικού ύμνου σε μια χώρα είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και συνθηκών·
- να συνειδητοποιήσουν ότι η ενορχήστρωση όλων των εθνικών ύμνων έχει συγκεκριμένο εμβληματικό χαρακτήρα ανεξάρτητα από τον χώρο, την ιστορία και τον πολιτισμό κάθε χώρας·
- να μάθουν ότι αρκετοί εθνικοί ύμνοι (μικρών κυρίως) κρατών περιέχουν όμορφες και ειρηνικές εικόνες, αντί πολεμικών σκηνών και αρετών·
- να διαπιστώσουν ότι ο εθνικός ύμνος δεν αντικατοπτρίζει πάντα τη φήμη ή την ιστορία ενός λαού·να κατανοήσουν ότι σε αρκετές χώρες ο εθνικός ύμνος αποτελεί ένα πολιτισμικό ή ιδεολογικό σύμβολο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο, ως αποτέλεσμα της ενασχόλησής τους με τον Εθνικό Ύμνο αλλά και με τα στοιχεία που τον «συνοδεύουν»·
- να ασκηθούν στη σύνταξη βιογραφικού σημειώματος·
- να εξοικειωθούν με τον λογοτεχνικό και δη ποιητικό λόγο·
- να καλλιεργήσουν τον (ψηφιακό) γραπτό τους λόγο, δημιουργώντας κείμενα·
- να εξοικειωθούν με την οργάνωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα·
- να αντιλαμβάνονται ότι στο διαδίκτυο ο λόγος μπορεί να έχει διαφορετικό ύφος ανάλογα με την περίπτωση και διαφορετική παρουσίαση ανάλογα με την «ηλικία» του·
- να έρθουν σε ηλεκτρονική επαφή με ένα κείμενο πολυτονικής γραφής.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αντλούν πληροφορίες από ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια·
- να εξοικειωθούν με τρόπους πλοήγησης μέσα σε έναν ιστότοπο και την άντληση ποικίλων πληροφοριών από αυτόν·
- να εξοικειωθούν με λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων·
- να εξοικειωθούν με λογισμικό επεξεργαστή κειμένου και δη με τη χρήση ορισμένων από τα εργαλεία που διαθέτει·
- να συγκρίνουν το περιεχόμενο ιστοσελίδων·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο και εικόνα·
- να μάθουν να διαχειρίζονται αρχεία·
- να καταλάβουν ότι οι πληροφορίες του διαδικτύου, εάν προέρχονται από μία μόνο πηγή, δεν είναι πάντα αξιόπιστες·
- να αναρτούν ψηφιακά αρχεία σε περιβάλλον Wiki
- να αρθρογραφούν σε ηλεκτρονική εφημερίδα.

Διδακτικές πρακτικές

Οι κατάλληλες διδακτικές πρακτικές για να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο σενάριο είναι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η σταδιακή ανακάλυψη και εμπέδωση της γνώσης. Η χρήση των ερωτήσεων για την εξωτερίκευση της βιωματικής και την εκμαίευση της προγενέστερης γνώσης των μαθητών, αλλά και ο καταγιτισμός ιδεών και ερεθισμάτων αποτελούν τα χαρακτηριστικά στα οποία θα βασιστεί ο εκπαιδευτικός για την εκπλήρωση των στόχων του σεναρίου. Περισσότερα όμως μπορεί να διακρίνει κάποιος διαβάζοντας τα στάδια και την πορεία διδασκαλίας (βλ. [κεφ. Ε. Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης.](#))

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου, αποτέλεσε ο καθιερωμένος εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου 1821. Ειδικότερα, αφορμή για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της παρούσης εργασίας ήταν η διεξαγωγή της σχολικής γιορτής του σχολείου και η συμμετοχή της τάξης με την [απαγγελία](#) των στίχων του Εθνικού Ύμνου. Βέβαια, είχε προηγηθεί και η εφαρμογή σεναρίου με αντικείμενο τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν» και έτσι το κλίμα είχε –από πριν– διαμορφωθεί κατάλληλα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η πρώτη επαφή και γνωριμία των Ελλήνων αλλά και γενικότερα όλων των λαών με τον εθνικό τους ύμνο πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο στο σχολείο. Όλα σχεδόν τα εκπαιδευτικά συστήματα και εν προκειμένω το ελληνικό αξιοποιούν τον εθνικό ύμνο για τη δημιουργία εθνικής ταυτότητας και συνείδησης. Επιπλέον σε κάθε σχολική εορτή –πλην Χριστουγέννων– το κλείσιμο πραγματοποιείται με την εκτέλεση του Εθνικού Ύμνου από τη χορωδία, ή με κάτι παρόμοιο και σχετικό.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές εκμεταλλεύονται τις υπηρεσίες του Διαδικτύου τόσο για την αναζήτηση πληροφοριών, όσο και για την πρόσβαση σε ψηφιακά περιβάλλοντα (βιβλιοθήκη). Επίσης, η οργάνωση των πληροφοριών από τους μαθητές επιτυγχάνεται στο έπακρο, με την αξιοποίηση των εργαλείων που διαθέτει το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, αλλά και αυτό της δημιουργίας παρουσιάσεων. Επιπρόσθετα, πρέπει να τονιστεί και η δυνατότητα εντοπισμού στο διαδίκτυο σπάνιων και δυσεύρετων ακουσμάτων, όπως οι δύο απαγγελίες που ακούγονται στο σενάριο, και μάλιστα σε έγκυρους ιστότοπους, όπως αυτός του «Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού».

Κείμενα

Ιστοσελίδες

Ιστότοπος της [Προεδρίας της Δημοκρατίας](#)

Ιστότοπος της [Προεδρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας](#)

Προσωπικός ιστοχώρος Νεκτάριου Μαμαλούγκου: [Διονύσιος Σολωμός – ‘Ο Ύμνος εις την Έλευθερίαν](#)

[«Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων»](#)

Ιστότοπος www.bookbook.gr: [«Μαγικές βαλίτσες της ποίησης»](#) -Διονύσιος Σολωμός

Ιστότοπος της [Ελληνικής Κοινότητας Νάπολης και Καμπανίας](#)

[Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας](#)

Ψηφιακά περιβάλλοντα

[Βικιπαίδεια](#)

[Wikimedia](#)

[Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#)

Facebook: [Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας](#)

Ψηφιακό σχολείο:

Βιβλίο Γλώσσας Ε΄ Δημοτικού: Τετράδιο Εργασιών, [β΄ τεύχος](#), (σσ. 36-38).

Φωτόδεντρο

Διονύσιος Σολωμός: [«Βιογραφικά στοιχεία»](#)

Δ. Σολωμός: [«Η γλώσσα / Το έθνος»](#)

Δ. Σολωμός: [«Κέρκυρα/ Η γνωριμία με τον Ματζαρό»](#) (sic).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

1^η ημέρα

Η πρώτη ημέρα εφαρμογής του σεναρίου ήταν η επομένη της 25ης Μαρτίου 2014, ημέρα Τετάρτη. Τη Δευτέρα οι μαθητές της τάξης συμμετείχαν στη σχολική γιορτή απαγγέλλοντας τις 24 πρώτες στροφές του Ύμνου εις την Έλευθερίαν. Έτσι η ημέρα

ξεκίνησε με την προβολή του βίντεο της γιορτής, ώστε να δουν οι μαθητές τους εαυτούς τους και να αξιολογήσουν ανάλογα (Τεκμήριο 1). Όπως και οι ίδιοι

Τεκμήριο 1

παραδέχτηκαν, η παρακολούθηση του συγκεκριμένου βίντεο δεν προκαλούσε κάποιον ιδιαίτερο ενθουσιασμό, αφού τόσο οι απουσίες τριών μαθητών, όσο και η έλλειψη χρόνου για πρόβες δεν προδίκαζαν επιτυχία. Αντί αυτού, αυτό που προκάλεσε ενθουσιασμό και απέσπασε ιδιαίτερα θετικές κριτικές ήταν το βίντεο που δημιούργησε μαθήτρια της τάξης, η οποία χρησιμοποιώντας μια χορωδιακή απαγγελία των στροφών του Εθνικού Ύμνου, εικόνες που αναζήτησε και βρήκε στο Διαδίκτυο αλλά και τη δυνατότητα εισαγωγής υπότιτλων στο πρόγραμμα δημιουργίας

Τεκμήριο 2

βίντεο Moviemaker, δημιούργησε –πραγματικά– ένα εντυπωσιακό βίντεο (Τεκμήριο 2). Αυτός ήταν και ο καλύτερος τρόπος για να ξεκινήσει ένα «αφιέρωμα» στον εθνικό μας ύμνο. Οι μαθητές χωρισμένοι σε πέντε ομάδες με ονόματα σχετικά με το 1821 (Αλαμάνια, Μανιάκι, Τριπολιτσά, Δερβενάκια, Μεσολόγγι) άνοιξαν το [1^ο φύλλο εργασίας](#) (Τεκμήριο 3) σύμφωνα με το οποίο, αρχικά κατέγραψαν ό,τι σχετικό γνωρίζουν με τον εθνικό μας ύμνο. Όπως ήταν αναμενόμενο, καταγράφηκαν αρκετά

Τεκμήριο 3

από τα αναγκαία και ουσιώδη, και στη συνέχεια οι μαθητές επισκέφθηκαν τη *Βικιπαίδεια* (Τεκμήριο 4), για να διαβάσουν το κείμενο που «επιστρέφει» η αναζήτηση του λήμματος «εθνικός ύμνος». Αφού διάβασαν τις πληροφορίες που παρατίθενται στην ιστοσελίδα, απάντησαν σύντομα τις ερωτήσεις της πρώτης δραστηριότητας (βλ. φάκελο «*Scolia gia ton Ymnou*»). Κατόπιν, στο ίδιο περιβάλλον πρόσθεσαν τη λέξη «ελληνικός», για να «φτάσουν» μετά την «ανακατεύθυνση» στην ιστοσελίδα του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» (Τεκμήριο 5). Σε αυτό το σημείο οι

Τεκμήριο 4

μαθητές (ξανα) ανέφεραν το γνωστό σε αυτούς γεγονός, ότι ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν δεν είναι ο εθνικός μας ύμνος, αλλά η «μητέρα» του. Όπως διάβασαν (ή ήδη γνώριζαν) μόνο οι πρώτες 24 στροφές του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» αποτελούν από το 1865 τον εθνικό μας ύμνο.

Τεκμήριο 5

Ακολούθησε συζήτηση με αφορμή την παρατήρηση μαθητή ότι το λήμμα «εθνικός ύμνος» οδηγεί στον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν» και με θέμα το γεγονός ότι πολλοί ταυτίζουν αυτά τα δύο. Αμέσως μετά ανακοίνωσα στους μαθητές ότι θα κάνουν ρεπορτάζ για την ιστορία του Ύμνου, με σκοπό να συμβάλει σ' αυτό η κάθε ομάδα ανάλογα. Έτσι συμφωνήθηκε η ομάδα «Δερβενάκια» και η ομάδα «Τριπολιτσά» να συντάξουν ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις ερωτήσεις της 4^{ης} δραστηριότητας (τεκμήριο 6), η «Αλαμάνια» να κάνει ένα άλμπουμ φωτογραφιών σε πρόγραμμα

Τεκμήριο 6

δημιουργίας παρουσιάσεων, όπως το PowerPoint, που διαθέτει το εργαστήριο, ξεκινώντας με την αναζήτηση εικόνων (Τεκμήριο 7). Οι μαθητές της ομάδας «Μανιάκι» αποφάσισαν να δημιουργήσουν βίντεο σχετικό με τον Εθνικό Ύμνο, αναζητώντας κατάλληλη μουσική για να το επενδύσουν (Τεκμήριο 8). Η ομάδα «Μεσολόγγι» εντυπωσίασε, προτείνοντας να δημιουργήσει comic με θέμα τον εθνικό μας ύμνο (είχαν προηγηθεί σχετικά μαθήματα με την καθηγήτρια της

Τεκμήριο 7

Τεκμήριο 8

Πληροφορικής), γι' αυτό και ξεκίνησε να δουλεύει σε σχετικό περιβάλλον (τεκμήριο 9). Οι μαθητές ξεκίνησαν μέσα σε συνεργατικό κλίμα να σκέφτονται και να κάνουν αυτά που ανέλαβε η κάθε ομάδα. Επειδή δεν θέλησα να επισπεύσω όλη τη διαδικασία αλλά και λόγω του ότι χάθηκε αρκετός χρόνος στο ξεκίνημα της ημέρας, συμφωνήθηκε οι ομάδες να συνεργαστούν στο απόγευμα στα σπίτια τους και να συνεχίσουμε την επόμενη ημέρα.

Τεκμήριο 9

Θετικά θα μπορούσαμε να αξιολογήσουμε την πρώτη ημέρα εφαρμογής, διότι και γνώριζαν οι μαθητές –άρα διευκολύνθηκε αρκετά η υλοποίηση των δραστηριοτήτων– αλλά και ενθουσιάστηκαν όταν ελεύθερα η κάθε ομάδα αποφάσισε με ποιον τρόπο θα συνεισέφερε στο ρεπορτάζ.

3η & 4η διδακτική ώρα

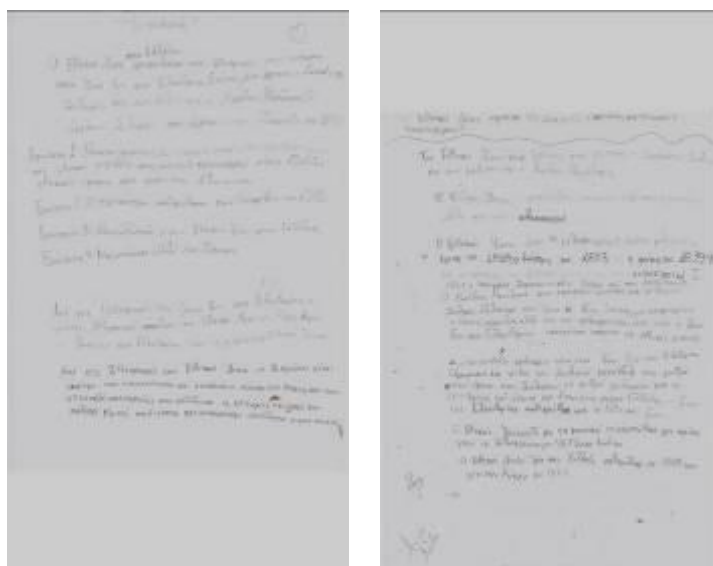
2^η ημέρα

Η δεύτερη ημέρα εφαρμογής ήταν η Πέμπτη 27/3/2014 και ξεκίνησε με τη διερεύνηση της παραγωγής της κάθε ομάδας κατά την προηγούμενη ημέρα τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι. επειδή όμως η συζήτηση πήγε να ξεφύγει, προτίμησα να συνεχίσουμε τις δραστηριότητες του 1^{ου} φύλλου εργασίας, και συγκεκριμένα με την 5^η, που προέβλεπε την επίσκεψη στον ιστότοπο της Προεδρίας της Δημοκρατίας (Τεκμήριο 10). Εκεί οι μαθητές ακούγοντας και τη μελωδία του Εθνικού Ύμνου

Τεκμήριο 10

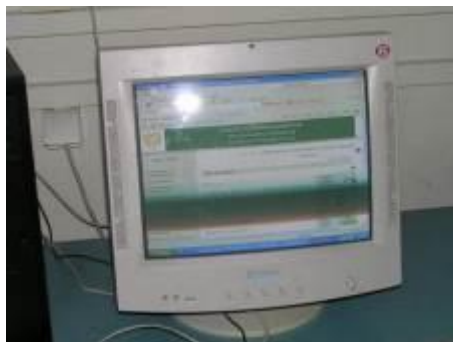
σύγκριναν κατά ομάδες αυτά που είχαν καταγράψει με αυτά που διάβασαν στην αρχική σελίδα (Τεκμήριο 11). Στη συνέχεια επισκέφθηκαν τον ανάλογο κυπριακό

Τεκμήριο 11

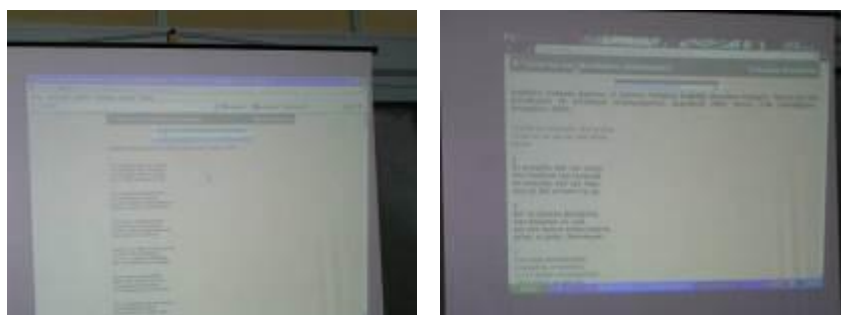

ιστότοπο της Προεδρίας της Δημοκρατίας, για να επιβεβαιώσουν πριν πόσα χρόνια καθιερώθηκε ο «Ύμνος στην Κύπρο» (Τεκμήριο 12). Κατόπιν οι μαθητές άκουσαν

Τεκμήριο 12

πρώτα την απαγγελία του «Εθνικού Ύμνου» από τον Γιάγκο Αργυρόπουλο (Τεκμήριο 13α) και αμέσως μετά τη «θεατρικότερη» με τον Χρήστο Τσάγκα (Τεκμήριο 13β) από τον ιστότοπο του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού. Οι μαθητές, για μια ακόμη

Τεκμήριο 13

φορά (είχε προηγηθεί η ακρόαση των απαγγελιών στα πλαίσια άλλης εφαρμογής), παραξενεύτηκαν, μιας και δεν έχουν συνηθίσει σε τέτοιου είδους ακούσματα. Για να διευρύνουν τις ακουστικές εμπειρίες τους, τους προέτρεψα να επισκεφθούν τη Wikipedia, όπου άκουσαν άλλες δύο εκτελέσεις του Εθνικού Ύμνου, η μία μάλιστα με παρουσία σχεδόν 80 ετών.

Αφού λοιπόν οι μαθητές άκουσαν τις απαγγελίες και τις εκτελέσεις του Εθνικού Ύμνου, ξεκίνησαν για να (από)τελειώσουν τις δραστηριότητες που είχε αναλάβει η κάθε ομάδα. Έτσι η ομάδα «Μεσολόγγι» συνέχισε να συμπληρώνει το comic

Τεκμήριο 14

(Τεκμήριο 14), η ομάδα «Μανιάκι» βελτίωνε το βίντεό της (Τεκμήριο 15), αλλά και οι άλλες ομάδες (περισσότερο βέβαια οι συντονιστές) προσπαθούσαν να «συμπληρώσουν» το ρεπορτάζ στον τομέα που η κάθε ομάδα είχε αναλάβει. Η «Τριπολιτσά» μάλιστα συνέταξε ένα όμορφο κείμενο (βλ. αρχείο

Τεκμήριο 15

«Eth.Ymnos_Tripolitsa.doc») το οποίο ανήρτησε και στο Wiki της τάξης μας (Τεκμήριο 16), ενώ τα «Δερβενάκια» συνέβαλαν εντυπωσιακά με μια ζωγραφιά-προσωπογραφία του Διονύσιου Σολωμού (Τεκμήριο 17). Οι μαθητές χάρηκαν τις δραστηριότητές τους, αφού αυτοί επέλεξαν ποια θα κάνει η κάθε ομάδα και

20ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας
Το ταξίδι του ΣΤ1

27-05-14	Εθνικός Ύμνος	ANNA
20-05-2014	Τι λέτε για τον Δουλο και ράβδα και παλαιά Βασιλεία	Εισαγωγ
24-05-2014	Ποίηση - 24 στροφές	Εισαγωγ
24-05-2014	Εθνικός Ύμνος	Εισαγωγ
27-05-2014	Αναζήτηση Στοιχείων	Εισαγωγ
14-03-14	ANNA	Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ
15-05-2014	Δι γινώσκω από την κόρη...	Απεικόνισ
12-05-2014	Ο κύκλος με την εικόνα	Παράστασ
11-05-2014	Ο κύκλος με την εικόνα	Υπόθεσ
11-05-14	ANNA	1825

Τεκμήριο 16

ενδιαφέρθηκαν αρκετά για το αποτέλεσμα της προσπάθειάς τους. Η συνεχής ενασχόληση, η αναζήτηση και το «φιλτράρισμα» των πληροφοριών από τους μαθητές ήταν αρκετά εποικοδομητική, αφού αρκετά από αυτά με τα οποία ήρθαν σε επαφή έγιναν κατανοητά, αλλά, το σημαντικότερο, εκφράστηκαν ποικιλοτρόπως.

Τεκμήριο 17

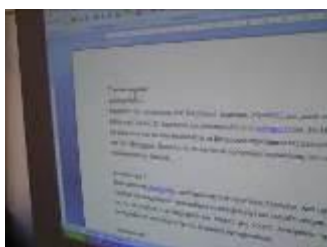
Το χρονικό «άπλωμα» της υλοποίησης του 1^{ου} φύλλου εργασίας ίσως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και να αξιολογηθεί αρνητικά. Όμως έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να αντιμετωπίσουν πιο «χαλαρά» τις «υποχρεώσεις» τους και ίσως τελικά να εμπεδώσουν αρκετά από αυτά που θα έπρεπε.

5η & 6η διδακτική ώρα

3^η ημέρα

Ενώ η τρίτη ημέρα εφαρμογής προβλεπόταν να είναι η Παρασκευή 28/03/2014, λόγω της ενημέρωσης που πραγματοποιήθηκε για την προφύλαξη από τη λύσσα δεν ήταν δυνατόν να συνεχίσουμε την εφαρμογή, μιας και η αίθουσα πληροφορικής ήταν κατειλημμένη όλη την ημέρα. Έτσι, μοιραία η εφαρμογή συνεχίστηκε τη Δευτέρα 31/3/2014, με τους μαθητές να ανοίγουν το [2^ο φύλλο εργασίας](#) (Τεκμήριο 18), και

Τεκμήριο 18

σύμφωνα με αυτό να μεταβαίνουν στο Ψηφιακό Σχολείο και συγκεκριμένα στην ενότητα 9 του βιβλίου *Γλώσσας* της Ε΄ Δημοτικού, για να (ξανα)δουν πώς συντάσσεται ένα βιογραφικό και από ποια στοιχεία αποτελείται (Τεκμήριο 19).

Τεκμήριο 19

Ταυτόχρονα οι ομάδες κρατούσαν σημειώσεις για να διευκολυνθούν παρακάτω, όταν θα συντάξουν τα βιογραφικά (Τεκμήριο 20). Κατόπιν οι μαθητές επισκέφθηκαν τη Βικιπαίδεια για να διαβάσουν τα βιογραφικά στοιχεία του Σολωμού (Τεκμήριο 21) και να κρατήσουν τις σημειώσεις τους. Σε αυτό το σημείο τους υπενθύμισα ότι θα εντοπίσουν τα βασικά στοιχεία (τις επικεφαλίδες) και αυτά θα σημειώσουν, αφού

όμως διαβάσουν όλη τη σελίδα. Βέβαια και οι μαθητές ανέφεραν ότι: «...είναι τεράστιο, κύριε!», γι' αυτό τους τόνισα ότι θα έπρεπε να μην καθυστερήσουν

Τεκμήριο 20

Τεκμήριο 21

ασχολούμενοι με τις λεπτομέρειες. Μετά οι μαθητές επισκέφθηκαν τον ιστότοπο του Πανεπιστημίου Αθηνών, για να διαβάσουν σε σχετική ιστοσελίδα ορισμένα και σίγουρα λιγότερα στοιχεία για τη ζωή του Διονύσιου Σολωμού (Τεκμήριο 22). Έτσι οι

Τεκμήριο 22

μαθητές «εκμεταλλευόμενοι» τις λίγες και περιεκτικές πληροφορίες της ιστοσελίδας (ανα)κατέγραψαν τις σημειώσεις τους και στη συνέχεια επισκέφθηκαν το «Μουσείο Σολωμού και επιφανών Ζακυνθινών», για να δουν ένα ακόμα μικρότερο βιογραφικό

που ταυτόχρονα είναι και μια μικρή εργογραφία (Τεκμήριο 23). Οι μαθητές βλέποντας όλα αυτά τα στοιχεία ξεκίνησαν να οριστικοποιούν τα δημιουργήματά τους, αφού πρώτα «κράτησαν» και σημείωσαν αυτά που θα χρησιμοποιούσαν

Τεκμήριο 23

αργότερα (Τεκμήριο 24). Αμέσως μετά οι μαθητές επισκέφθηκαν την αίθουσα Σολωμού με τα αυθεντικά χειρόγραφα, αλλά και με την προσωπογραφία του ποιητή και άλλων κοντινών συγγενών του (Τεκμήριο 25). Για να έχουν μια πιο ολοκληρωμένη άποψη αλλά και με διαφορετικό τρόπο προσέγγιση στο θέμα, τους

Τεκμήριο 24

Τεκμήριο 25

πρότεινα, πριν συνεχίσουν, να δουν και στο Φωτόδεντρο ένα μικρό βιογραφικό του Σολωμού (Τεκμήριο 26), αλλά και κάποια στοιχεία από το έργο του, και συγκεκριμένα ένα βίντεο για τη γλώσσα και το έθνος (Τεκμήριο 27). Τέλος, και σύμφωνα με την 6^η δραστηριότητα, αφού πρώτα διάβασα στους μαθητές τα λόγια του

Τεκμήριο 26

Τεκμήριο 27

Μίκη Θεοδωράκη, επισκεφτήκαμε κατόπιν τις «Βαλίτσες της ποίησης» με σκοπό να καταλάβουν τα υψηλά αλλά και τα απλά και καθημερινά νοήματα που ξεπηδούν από

την ποίηση του Σολωμού (Τεκμήριο 28). Σε αυτό το σημείο άρχισε κουβέντα γι' αυτά που διαβάσαμε τόσο από τον Μίκη Θεοδωράκη όσο και στην ιστοσελίδα. Δυστυχώς όμως το κουδούνι δε μας άφησε να συνεχίσουμε και παρόλο που θέλαμε όλοι να εκμεταλλευτούμε το διάλειμμα για να ολοκληρώσουμε, υπηρεσιακοί λόγοι με ανάγκασαν να φύγω, οπότε δεν είχε νόημα η συνέχεια...

Τεκμήριο 28

Η αξιολόγηση των μαθητών κρίνεται θετική στον τρόπο μελέτης και υλοποίησης των δραστηριοτήτων, καθώς και γι' αυτά που δημιούργησαν, σε αντίθεση με τη συμπεριφορά μερικών, η οποία πολλές φορές μας διέκοπτε σε κρίσιμα –για τη συζήτηση– σημεία, και δεν άφηνε να φανούν τα αποτελέσματα του εγχειρήματος.

7η & 8η διδακτική ώρα

4^η ημέρα

Η τέταρτη ημέρα εφαρμογής δεν έμελλε να γίνει και αυτή στην ώρα της, αφού λόγω της πρωταπριλιάς, την Τρίτη, οι μαθητές είχαν τη φαινή ιδέα να αλλάξουν τάξεις. Έτσι, μπαίνοντας στην αίθουσά μου, αντίκρισα τους μαθητές του Ε2, αφού οι δικοί μου είχαν μετακομίσει στην αίθουσά τους. Μέχρι να τελειώσει το αστείο και να «αποκατασταθεί η τάξη», η ώρα πέρασε. Στη συνέχεια η τάξη μου είχε Αγγλικά και Μουσική, και αφού φρόντισα να συνεχίσουμε την 5^η ώρα, ήρθε η γυμνάστρια και πήρε τους μαθητές για προπόνηση, λόγω της συμμετοχής τους σε αγώνες χάντμπολ την Πέμπτη.

Τεκμήριο 29

Έτσι, η 4^η ημέρα ξεκίνησε την Τετάρτη 2/4/2014 με τη μετάβαση των μαθητών στη Βικιπαίδεια για αναζήτηση πληροφοριών για τον Νικόλαο Μάντζαρο (Τεκμήριο 29). Αφού οι μαθητές διάβασαν τα κείμενα για τη ζωή και το έργο του συνθέτη του

Τεκμήριο 30

Εθνικού Ύμνου, κατάλαβαν ότι ο Μάντζαρος είχε πολύ στενή σχέση με τη Νότια Ιταλία, γεγονός που μπόρεσαν να διαπιστώσουν και όταν επισκέφθηκαν τον ιστότοπο της Ελληνικής Κοινότητας Νάπολης και Καμπανίας (τεκμήριο 30). Εκεί επίσης ξαναδιάβασαν ότι ο Μάντζαρος ίδρυσε τη Φιλαρμονική Εταιρεία της Κέρκυρας το 1840 και ότι γι' αυτόν τον λόγο είναι ισόβιος πρόεδρος της (τεκμήριο 31). Επίσης, η

Τεκμήριο 31

μετάβαση στο Facebook και στη σελίδα της Φιλαρμονικής Εταιρείας Μάντζαρος μου έδωσε τη δυνατότητα να τονίσω τη συγκεκριμένη χρήση του Facebook, την οποία – όπως ήταν αναμενόμενο– δεν είχαν ξαναδεί οι μαθητές (Τεκμήριο 32). Μάλιστα, για να επιχειρηματολογήσω για του λόγου το αληθές πρότεινα στους μαθητές να επιλέξουν τη «Δημιουργία Σελίδας», για να δουν και μόνοι τους τις προτάσεις που υπάρχουν για το ξεκίνημα και το «χτίσιμο» μιας ιστοσελίδας, από τον ίδιο τον ιστότοπο. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δύο μαθήτριες, χωρίς να γνωρίζω από ποιον ιστότοπο, «ανακάλυψαν» μια καταπληκτική απεικόνιση της πρώτης στροφής του Εθνικού Ύμνου (Τεκμήριο 33), γεγονός που «αναστάτωσε» τους μαθητές και

τεκμήριο 32

τους αποπροσανατόλισε για λίγο. Αρκετοί το βρήκαν καταπληκτική ιδέα, αλλά γρήγορα τους επανέφερα στην τάξη λέγοντας ότι «θα το λάβω σοβαρά υπόψιν μου».

Τεκμήριο 33

Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε το Φωτόδεντρο, για να δούμε ένα βίντεο, στο οποίο περιγράφεται η οριστική εγκατάσταση του Σολωμού στην Κέρκυρα και η γνωριμία

του με τον Μάντζαρο (Τεκμήριο 34). Επειδή «ταλαιπωρηθήκαμε» αρκετά για την πολύπλευρη σύνταξη του βιογραφικού του Σολωμού, έκρινα σκόπιμο να μην «αναγκάσω» τους μαθητές να συντάξουν ακόμη ένα, αυτό του Νικόλαου Μάντζαρου.

Τεκμήριο 34

Αμέσως μετά οι μαθητές άνοιξαν το [3^ο φύλλο εργασίας](#) (Τεκμήριο 35) και ξεκίνησαν να υλοποιούν τις δραστηριότητες που υπήρχαν σε αυτό. Σύμφωνα λοιπόν με την πρώτη δραστηριότητα, οι μαθητές μετέβησαν στη σελίδα της Βικιπαίδειας, όπου υπάρχει ο κατάλογος με τους εθνικούς ύμνους των χωρών-μελών του ΟΗΕ και δεν είναι άλλη από την ιστοσελίδα που διάβασαν την 1^η ημέρα εφαρμογής (Τεκμήριο 36). Σε αυτό το σημείο τόνισα στους μαθητές οτιδήποτε ενδιαφέρον από εδώ και μπρος να το καταγράφουν, εφόσον το συζητάμε πρώτα στην ολομέλεια της τάξης. Επίσης τους ανέφερα ότι μερικές δραστηριότητες θα τις κάνουμε όλοι μαζί και άλλες οι ομάδες

Τεκμήριο 35

Τεκμήριο 36

μόνες τους. Σε κάθε περίπτωση όμως τα ευρήματα θα συζητούνται στην ολομέλεια και θα βγαίνουν τα κατάλληλα συμπεράσματα. Έτσι λοιπόν οι μαθητές επισκέφθηκαν ιστοσελίδα με τον εθνικό ύμνο της Ιορδανίας (Τεκμήριο 37), μετά του Μπαχρέιν, και κατόπιν της Ιαπωνίας. Σε αυτό το σημείο, και εντελώς ξαφνικά χτύπησε το κουδούνι αρκετή ώρα νωρίτερα από το αναμενόμενο, λόγω έκτακτης συνέλευσης του Συλλόγου Διδασκόντων για το θέμα της αυτοαξιολόγησης, γεγονός για το οποίο δεν

Τεκμήριο 37

είχα ενημερωθεί. Έτσι μετά από μια ολόκληρη ώρα διαλείμματος που μεσολάβησε, οι μαθητές επέστρεψαν στο εργαστήριο για να συνεχίσουμε, κάτι το οποίο αποδείχτηκε δύσκολο να γίνει, όπως αναφέρεται στη συνέχεια. Εν πάση περιπτώσει, η εφαρμογή συνεχίστηκε με την επανάληψη των επισκέψεων στους «βασιλικούς» εθνικούς ύμνους, ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές το κοινό στοιχείο τους. Το περίεργο είναι ότι η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών δεν αντιλήφθηκε το αυτό το κοινό στοιχείο που αναζητούσαμε, γι' αυτό επισκεφθήκαμε (ούτως ή άλλως θα γινόταν) την ιστοσελίδα του «God Save the Queen» για να σιγουρέψουμε το «εύρημά» μας

(Τεκμήριο 38). Σε αυτό το σημείο ξεκίνησε συζήτηση για τον θεσμό της βασιλείας και

Τεκμήριο 38

για το γεγονός «γιατί εμείς, κύριε, δεν έχουμε βασιλιά;». Αφού τους εξήγησα χονδρικά γιατί δεν έχουμε, άδραξα την ευκαιρία να το συνδέσω με το μάθημα της Ιστορίας, και συγκεκριμένα με τον Όθωνα και τον Γεώργιο Α΄. Κατόπιν οι μαθητές άρχισαν να σημειώνουν σιωπηρά στην ομάδα τους αυτά που έλεχθησαν και άξιζαν να καταγραφούν (Τεκμήριο 39). Στη συνέχεια οι μαθητές και στα πλαίσια της 4^{ης} δραστηριότητας αντίκρισαν στις τέσσερις διαδοχικές ιστοσελίδες που επισκέφθηκαν (τεκμήριο 40), το «άπλωμα» των αποικιοκρατών στον κόσμο και τις αντίστοιχες χώρες που ομιλείται η κάθε γλώσσα είτε επίσημα, είτε ανεπίσημα. Έτσι, μιας και (ξανα)δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουμε για την αποικιοκρατία και για το κατά πόσον αυτή διαμόρφωσε τον σημερινό «παγκόσμιο χάρτη». Κατόπιν, και αφού αναφέρθηκε για μια ακόμη φορά ότι η Κύπρος έχει τον ίδιο ύμνο με την Ελλάδα, οι μαθητές

Τεκμήριο 39

Τεκμήριο 40

μετέβησαν στον εθνικό ύμνο της Φιλανδίας (Τεκμήριο 41), της Εσθονίας, αλλά και σε αυτόν της Μικρονησίας (Τεκμήριο 42).

Σε αυτό το σημείο, και πριν οι μαθητές καταφέρουν να ολοκληρώσουν την καταγραφή των σχολίων τους, αποφάσισα να διακόψω τη διαδικασία, διότι οι μαθητές επηρεασμένοι από το ωριαίο διάλειμμα που είχε προηγηθεί δεν ανταποκρίνονταν, ούτε συμμετείχαν με την απαραίτητη σοβαρότητα στις

Τεκμήριο 41

Τεκμήριο 42

δραστηριότητές τους αλλά κι επειδή η συμπεριφορά τους είχε ξεφύγει εκτός πλαισίου. Το ραντεβού για την επόμενη ημέρα εφαρμογής δόθηκε για τη Δευτέρα 7/4/2014, γιατί η τάξη την Πέμπτη θα συμμετείχε σε αθλητικούς αγώνες, όπως προαναφέρθηκε, και την Παρασκευή ήταν προαποφασισμένο ότι θα συμμετείχα στην 24ωρη απεργία που είχε εξαγγείλει η ΔΟΕ για το θέμα της αυτοαξιολόγησης. Η τέταρτη ημέρα εφαρμογής, ενώ ξεκίνησε άσπογα, κατέληξε με το να αναγκαστώ να διακόψω την υλοποίηση των δραστηριοτήτων λόγω απειθαρχίας των μαθητών. Αν εξαιρεθεί το τελευταίο, όλα τα άλλα αξιολογούνται ως θετικά, δεδομένης και της γενικότερης «αναταραχής» που προϋπήρχε στο σχολείο.

9η–11η διδακτική ώρα

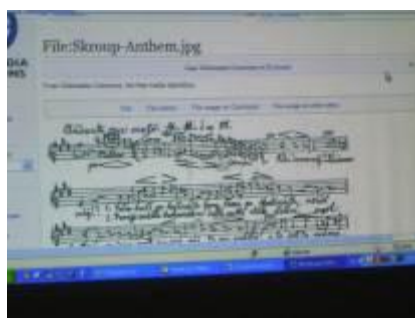
5^η ημέρα

Η πέμπτη ημέρα εφαρμογής ξεκίνησε και τελείωσε χωρίς κανένα πρόβλημα ή εμπόδιο, και ήταν η Δευτέρα 7/4/2014. Οι μαθητές διατηρώντας τις ίδιες ομάδες με την προηγούμενη εβδομάδα άνοιξαν το [3^ο φύλλο εργασίας](#), για να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες που δεν «πρόλαβαν» την προηγούμενη ημέρα εφαρμογής (Τετάρτη 2/4/2014). Έτσι, αφού θύμισα στους μαθητές τη δραστηριότητα 5 και τι ακριβώς συζητήσαμε, ξεκινήσαμε κουβέντα με αφορμή την αναφορά «Δυτική Γερμανία» στην ιστοσελίδα του εθνικού ύμνου της Μικρονησίας. Στην ερώτησή μου αν υπάρχει και «Ανατολική Γερμανία» οι δύο απαντήσεις που έλαβα ήταν από τις δύο μαθήτριες με καταγωγή από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Βέβαια, όπως χαρακτηριστικά μας είπαν, αυτά τους τα έχουν πει οι μεγαλύτεροι της οικογένειας. Μάλιστα, η μαθήτρια από τη Ρουμανία ανέφερε ότι η γιαγιά της γνωρίζει γερμανικά, μιας και κάτι τέτοιο ήταν υποχρεωτικό στα χρόνια του Τσαουσέσκου. Με αυτόν τον τρόπο «στρώθηκε» το έδαφος για την επόμενη δραστηριότητα, η οποία προέβλεπε τη μετάβαση στις ιστοσελίδες και ανάγνωση των εθνικών ύμνων της Ρωσίας, της Τσεχίας, αλλά και της

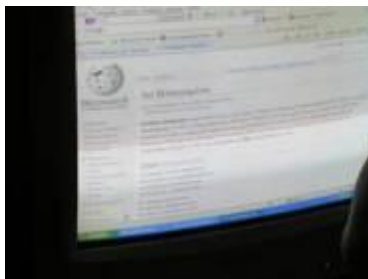
Τεκμήριο 43

Μογγολίας (Τεκμήριο 43). Η υλοποίηση αυτής της δραστηριότητας αποσκοπούσε στο να κατανοήσουν οι μαθητές τη μεγάλη αυτή πολιτική αλλαγή του 1989 που συντελέστηκε, αφού «βοηθά» και το γεγονός της πρόσφατης ιστορίας αυτής της αλλαγής. Οι μαθητές αντιλήφθηκαν αμέσως περί τίνος πρόκειται, αφού στο παρελθόν τους είχα μιλήσει σχετικά με το Βερολίνο και το Τείχος του, αλλά και για τον χωρισμό της Ευρώπης σε δυτικό και ανατολικό μπλοκ, απόρροια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης του εθνικού ύμνου της Τσεχίας δύο μαθήτριες σχετικές με τη μουσική πρόσεξαν την περίεργη παρτιτούρα του ύμνου, γεγονός που σχολιάστηκε ανάλογα (Τεκμήριο 44).

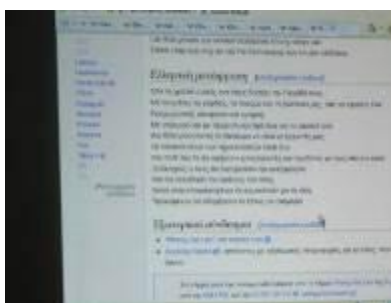
Τεκμήριο 44

Αμέσως μετά, και για να μπορέσω να ρίξω «γέφυρα» μεταξύ των δραστηριοτήτων, ανέφερα στους μαθητές τις περιπτώσεις της Κίνας και της Κούβας, όσον αφορά το πολιτικό τους σύστημα. Κατόπιν οι μαθητές επισκεπτόμενοι τις ιστοσελίδες και διαβάζοντας τους ύμνους συμπέραναν ότι δεν αποτυπώνεται τίποτα από τα προαναφερθέντα στους στίχους τόσο του κινεζικού εθνικού ύμνου, όσο και αυτόν της

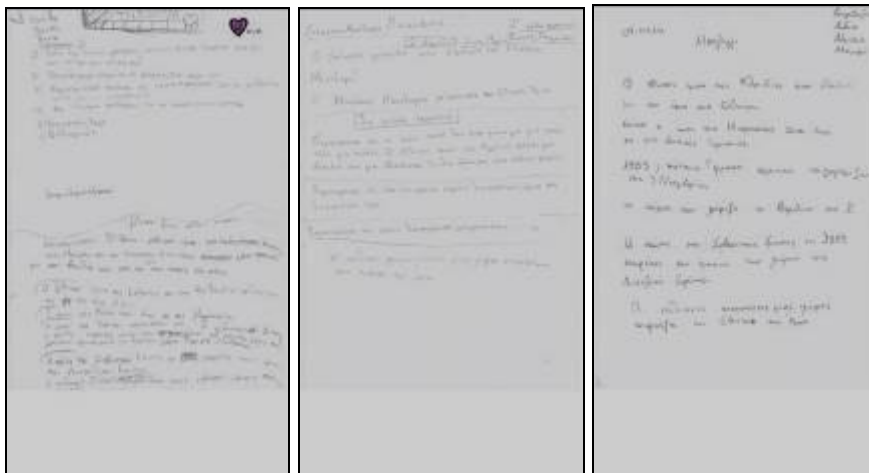

Τεκμήριο 45

Κούβας (Τεκμήριο 45). Αντιθέτως έντονη «πολιτική χροιά» αντίκρισαν τόσο στον ύμνο του Λάος (Τεκμήριο 46) όσο και στον ύμνο του Ανατολικού Τιμόρ στους στίχους του οποίου οι μαθητές διάβασαν και την περιπέτειά του. Ακολούθησε συζήτηση για το τι είναι ο ιμπεριαλισμός, πώς εμφανίζεται τη σημερινή εποχή, αλλά και για την ύπαρξή του από πολύ παλιά, αναφέροντας βεβαίως τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Σε αυτό το σημείο οι δύο Ρουμάνοι μαθητές «ανακάλυψαν» τη λέξη «Imperium» και ρώτησαν αν σχετίζεται με τον ιμπεριαλισμό. Τους απάντησα φυσικά ότι από τη λατινική αυτή λέξη προέρχεται ο όρος. Μάλιστα, κάποια μαθήτρια από την ομάδα «Τριπολιτσά» έγραψε και την «ισότητα»: «Ιμπεριαλισμός = Αμερική»,

Τεκμήριο 46

Τεκμήριο 47

είτε γιατί ανέφερα ότι αρκετοί θεωρούν τους Αμερικάνους τους κατεξοχήν ιμπεριαλιστές, είτε γιατί θα το άκουσε ή το είδε στο σπίτι της ή κάπου αλλού (Τεκμήριο 47). Οι μαθητές όπως διακρίνει κανείς στο τεκμήριο 47 κατέγραψαν τις σκέψεις τους σε χαρτί και στη συνέχεια, αφού μεσολάβησε το πρώτο διάλειμμα και ξεκίνησε η 3^η ώρα άνοιξαν το [4^ο φύλλο εργασίας](#) (Τεκμήριο 48) και ξεκίνησαν τις

Τεκμήριο 48

δραστηριότητες. Έτσι, σύμφωνα με την 1^η οι μαθητές επισκέφθηκαν τις ιστοσελίδες με τους εθνικούς ύμνους της Ομάν, της Μαυριτανίας, και στο τέλος του Ιράν (Τεκμήριο 49). Χωρίς να χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια, οι μαθητές αμέσως κατάλαβαν την παρουσία του θεού σε αυτούς τους ύμνους, όπως και σε αυτόν που ακολούθησε, δηλαδή της Ισλανδίας (Τεκμήριο 50), χωρίς βέβαια να εντυπωσιαστούν

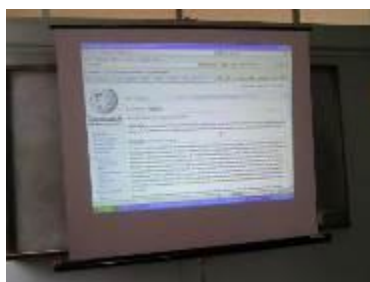

Τεκμήριο 49

Τεκμήριο 50

αρκετά, διότι ήταν δύσκολο να καταλάβουν ότι οι συγκεκριμένες χώρες δε θα πίστευε κανείς -βάσει ιστορίας, πολιτικής και πολιτισμού- ότι θα έχουν εκτενή αναφορά στον θεό και μάλιστα μια προσευχή για εθνικό ύμνο, όπως είναι ο εθνικός ύμνος της Μάλτας (Τεκμήριο 51).

Τεκμήριο 51

Στη συνέχεια οι μαθητές, αφού διάβασαν για την πολυγλωσσία που υπάρχει στον ύμνο της Νοτίου Αφρικής από την ιστοσελίδα «Κατάλογος εθνικών ύμνων» της Βικιπαίδειας (Τεκμήριο 52), επισκέφθηκαν και διάβασαν τους εθνικούς ύμνους της

Τεκμήριο 52

Σιγκαπούρης, της Ελβετίας και του Βελγίου. Η ανάγνωση των δύο τελευταίων μας έδωσε το έναυσμα για μια συζήτηση με θέμα τη χρήση πολλών γλωσσών σε περιοχές με αρκετές εθνικότητες ή που γειτνιάζουν με αυτές, όπως συμβαίνει σε αυτές τις δύο περιπτώσεις.

Ωστόσο, η υλοποίηση της 5^{ης} δραστηριότητας ήρθε να μας υπενθυμίσει ότι η πολυγλωσσία στους εθνικούς ύμνους χωρών ιδίως της Αφρικής οφείλεται όπως ξανασυζητήσαμε στις αποικιοκρατία. Έτσι, οι μαθητές είδαν τους εθνικούς ύμνους χωρών υπό γαλλική ή άλλη κατοχή να είναι γραμμένοι στη γλώσσα των αποικιοκρατών, όπως της Μπουρκίνα Φάσο (Τεκμήριο 53). Παρακάτω οι μαθητές βλέποντας τον ύμνο της Αλγερίας και του Τόγκο διαπίστωσαν την έντονη παρουσία της επιθυμίας για απελευθέρωση αλλά και την αναφορά της «μαμάς» Αφρικής στα

Τεκμήριο 53

κράτη της, όπως π.χ στον ύμνο της Τανζανίας και της Σενεγάλης (Τεκμήριο 54). Οι μαθητές αξιολογούνται θετικά καθόλη τη διάρκεια της 5^{ης} ημέρας, αφού δε χρειάστηκαν ιδιαίτερη βοήθεια για να «ανακαλύψουν» τα «μυστικά» των ύμνων και

τη φιλοσοφία του περιεχομένου τους και κατά πόσο αυτό διαμορφώθηκε στο πέρασμα των χρόνων και της μεταβολής που αυτό επιφέρει.

Τεκμήριο 54

12η & 13η διδακτική ώρα

6^η ημέρα

Η 6^η ημέρα εφαρμογής ήταν η Τρίτη 8/4/2014 και ξεκίνησε με το άνοιγμα του [5^{ου} φύλλου εργασίας](#) και την επίσκεψη των μαθητών στις ιστοσελίδες που φιλοξενούν τους εθνικούς ύμνους της Βενεζουέλας (Τεκμήριο 55), της Γουινέας, της Αργεντινής, «...που μοιάζει με τον δικό μας...», όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν οι μαθητές, οι οποίοι διέκριναν το πάθος για απελευθέρωση που εμπεριέχουν οι στίχοι τους. Καθώς έβλεπαν και διάβαζαν οι μαθητές τον ύμνο της Βολιβίας, μου δόθηκε η ευκαιρία να αναφέρω τον Σιμόν Μπολιβάρ και να προτρέψω τους μαθητές να διαβάσουν λίγα

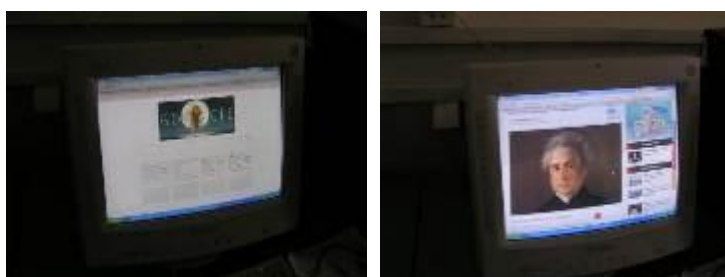

Τεκμήριο 55

πράγματα γι' αυτόν (Τεκμήριο 56). Επίσης τους ανέφερα ότι αρκετοί ύμνοι περιέχουν ονόματα σπουδαίων ανδρών, όπως της Ανδόρρας με τον Καρλομάγνο. Εκείνη τη στιγμή μια μαθήτρια πρόσεξε το doodle της Google, το οποίο ήταν σχετικό με τη γέννηση του Σολωμού, διακόπτοντας προσωρινά την πλοήγησή μας και δίνοντας

Τεκμήριο 56

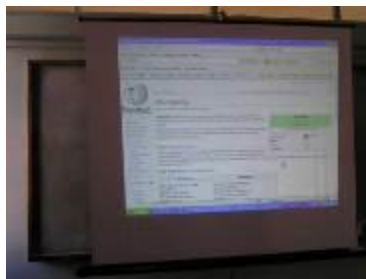

Τεκμήριο 57

έναν ευχάριστο τόνο για τη συνέχεια (Τεκμήριο 57). Στη συνέχεια αναφέρθηκε το γεγονός της αναφοράς στους εθνικούς ύμνους των τοπωνυμίων μιας χώρας, λόγω χάρη της Ινδίας (Τεκμήριο 58), της Κολομβίας, αλλά και της Αιγύπτου, με αναφορά φυσικά στον Νείλο. Ακόμα οι μαθητές διάβασαν στην ιστοσελίδα του εθνικού ύμνου του Αφγανιστάν ότι είναι υποχρεωτικό να αναφέρονται σε αυτόν οι φυλές της χώρας καθώς και οι εθνικότητες που απαρτίζουν τον πληθυσμό.

Τεκμήριο 58

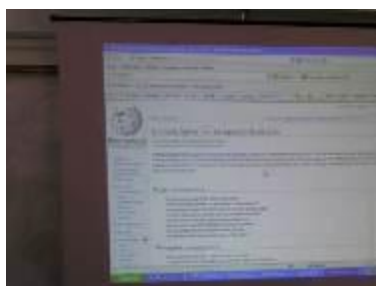

Τεκμήριο 59

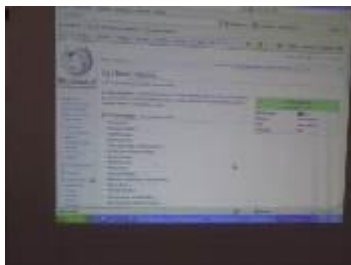

Τεκμήριο 60

Κατόπιν οι μαθητές επισκέφθηκαν τους ύμνους της Ισπανίας (Τεκμήριο 59) και του Αγίου Μαρίνου (Τεκμήριο 60), για να διαπιστώσουν ότι δεν έχουν στίχους, και αμέσως μετά διάβασαν την «Αστερόεσσα» (Τεκμήριο 61), αλλά και τους εθνικούς ύμνους της Αλβανίας (τον οποίο διαβάσαμε στα αλβανικά), του Τζιμπουτί και του Μονακό. Οι μαθητές εύκολα αντιλήφθηκαν στο περιεχόμενο των στίχων την αναφορά στη σημαία, όπως και την αναφορά στην πατρίδα, που γίνεται τόσο στον ύμνο της Αϊτής (Τεκμήριο 62) όσο και σε αυτόν του Ιράκ. Πριν δουν οι μαθητές και

Τεκμήριο 61

Τεκμήριο 62

διαβάσουν τον εθνικό ύμνο της Σουηδίας, η Βουλγάρα μαθήτρια της τάξης μας είπε ότι: «... και εμείς, κύριε, για την πατρίδα λέει ο ύμνος...». Για να διαπιστώσουμε ότι όντως αναφέρεται η πατρίδα στον εθνικό ύμνο της Βουλγαρίας, απλώς επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα όπου είναι αναρτημένος. Όντως, ο τίτλος του ύμνου είναι «[Μίλα Ρόντινο](#)», που σημαίνει «Αγαπημένη πατρίδα». Η συμμετοχή των μαθητών αξιολογείται ως θετική και βέβαια πολλές είναι οι νέες γνώσεις που αποκτήθηκαν και σε αυτήν την ημέρα εφαρμογής.

14η–16η διδακτική ώρα

7^η ημέρα

Η τελευταία ημέρα εφαρμογής ήταν η Τετάρτη 9/4/2014 και ξεκίνησε με το άνοιγμα του [6^{ου} φύλλου εργασίας](#) (Τεκμήριο 63) και την ανάγνωση των πληροφοριών για τους εθνικούς ύμνους της Αλγερίας, του Μεξικού, του Βιετνάμ και της Αγκόλας, αλλά και την ανάγνωση των στίχων τους. Άρχισε συζήτηση για το περιεχόμενο των στίχων και για ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά με τον δικό μας εθνικό ύμνο. Αφού οι μαθητές

Τεκμήριο 63

εξέφρασαν τη γνώμη τους, επισκέφθηκαν την «Μασσαλιώτιδα», για να διαβάσουν ότι αρκετές χώρες ήταν αντιμετώπιες με «εσωτερικό» εχθρό, δηλαδή με τη σκληρή μοναρχία και τη φαυλοκρατία, τον οποίο πολέμησαν, κι αυτό αποτυπώνεται στους στίχους των ύμνων (Τεκμήριο 64). Κατόπιν οι μαθητές με έκπληξη άκουσαν ότι υπάρχουν ύμνοι χωρών, στους οποίους, ενώ θα δικαιολογούνταν η ύπαρξη «σκληρών» στίχων, παρόλα αυτά όμως, αν και θα θεωρούνταν σίγουρο, δεν υπάρχουν. Κλασσικό παράδειγμα οι στίχοι του εθνικού ύμνου της Γερμανίας

Τεκμήριο 64

(Τεκμήριο 65), οι οποίοι, δεν περιέχουν τίποτα το «επιθετικό» και «σκληρό», μιας και ορισμένες στροφές αφαιρέθηκαν, γιατί θύμιζαν Χίτλερ και Ναζί. Το ίδιο παρατηρήσαμε στην ανάγνωση των ύμνων της Γεωργίας και της Γκάμπια (Τεκμήριο

Τεκμήριο 65

66), ενώ διαβάσαμε και την «προειδοποίηση» της Γουατεμάλας στους επίδοξους κατακτητές. Στη συνέχεια οι μαθητές διάβασαν τον εθνικό ύμνο της Δομινικανής Δημοκρατίας, στον οποίο δεν αναφέρονται οι κάτοικοι της χώρας με την ονομασία τους, αλλά με άλλη πιο ποιητική, όπως χαρακτηριστικά διάβασαν στα σχόλια πριν τους στίχους.

Τεκμήριο 66

Κατόπιν οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να διαβάσουν στίχους εθνικών ύμνων στους οποίους κυριαρχεί η ομορφιά, η ειρήνη, η γαλήνη, και γενικότερα συναισθήματα και καταστάσεις εντελώς διαφορετικές απ' ό,τι πριν. Έτσι λοιπόν, η «επίσκεψη» ξεκίνησε με τον Άγιο Βικέντιο, μετά με τον Άγιο Χριστόφορο (Τεκμήριο 67) και συνεχίστηκε με την ανάγνωση του εθνικού ύμνου της Γουιάνας, της Βραζιλίας και της Αυστραλίας. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αντιλήφθηκαν ότι εθνικός ύμνος δε σημαίνει απαραίτητα «τρομερή κόψη σπαθιού», αλλά και κάτι διαφορετικό, και σίγουρα περισσότερο ανθρώπινο. Άλλωστε υπάρχουν αρκετοί εθνικοί ύμνοι χωρών οι οποίοι δεν περιέχουν κάτι το «οδυνηρό» και «φρικιαστικό», αλλά κάτι το ωραίο και «ποθητό», όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει, αφού το εντόπισαν οι μαθητές στον ύμνο της Αγίας Λουκίας, όπου η ομηρική αναφορά είναι πρόδηλη. Ωραίες εικόνες όμως περιέχει και ο ύμνος της Νικαράγουας, αν και δε θα το περίμενε κανείς για ύμνο χώρας της Λατινικής Αμερικής και πολύ περισσότερο λόγω της ιστορίας της, κάτι που ανέφερα και εξήγησα στους μαθητές.

Τεκμήριο 67

Αμέσως μετά οι μαθητές με βάση την 6^η δραστηριότητα επισκέφθηκαν τον εθνικό ύμνο της Ουρουγουάης, για να δουν το μέγεθός του, που όπως ανέφεραν είναι

«...πολύ μεγάλος, κύριε !...». Μετά οι μαθητές αντίκρισαν τον παλαιότερο εθνικό ύμνο, αυτόν της Ολλανδίας (Τεκμήριο 68), αλλά και τον νεώτερο, αυτόν του

Τεκμήριο 68

νεοσύστατου Νοτίου Σουδάν, με μόλις τρία χρόνια ζωής. Σε αυτό το σημείο επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα «Νότιο Σουδάν» στη Βικιπαίδεια, για να μάθουμε περισσότερα γι' αυτό το νέο κράτος (Τεκμήριο 69). Για να μάθουν οι μαθητές και για ένα άλλο νέο κράτος, επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα όπου υπάρχουν αναρτημένοι οι στίχοι του εθνικού ύμνου του Μαυροβουνίου, που δεν είναι άλλο παρά ένα παλιό αγαπημένο παραδοσιακό τραγούδι της χώρας. Αμέσως μετά οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα με τη συζήτηση που ξεκίνησε και αφού πρώτα είδαν τους στίχους τους

Τεκμήριο 69

εθνικού ύμνου των Σκοπίων (Τεκμήριο 70), να μάθουν για το ζήτημα που απασχολεί την Ελλάδα εδώ και 22 χρόνια. Αφού τους είπα ορισμένα από αυτά που συνέβησαν αλλά και για το πώς φτάσαμε στη σημερινή κατάσταση, τους υπενθύμισα ότι πολλές

Τεκμήριο 70

χώρες έχουν προβλήματα με τις γειτονικές τους. Η Ελλάδα για παράδειγμα με την Τουρκία, γεγονός που δεν αναφέρεται πουθενά στον εθνικό ύμνο της Τουρκίας, αφού το μόνο αξιοπρόσεκτο που παρατήρησαν οι μαθητές ήταν η μυθιστορηματική έκτασή του (Τεκμήριο 71). Και η τελευταία ημέρα εφαρμογής του σεναρίου αξιολογείται θετικά, αφού οι μαθητές συμμετείχαν στις συζητήσεις, με αποτέλεσμα να αντιληφθούν όσα προβλέπονταν στους στόχους.

Τεκμήριο 71

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Συζητήστε μεταξύ σας και καταγράψτε σε χαρτί ό,τι γνωρίζετε για τον εθνικό μας ύμνο (δημιουργοί, χρόνος γραφής, καθιέρωση κ.λ.π.). Κατόπιν, και για να μάθετε περισσότερα, επισκεφθείτε τη [Βικιπαίδεια](#) και πληκτρολογήστε «εθνικός ύμνος». Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις, για να αντιληφθείτε τη σημασία που έχει για κάποια χώρα ο εθνικός της ύμνος.

- Τι είναι «εθνικός ύμνος»;
- Πότε καθιερώθηκαν οι περισσότεροι;
- Τι είναι η «Μασσαλιώτιδα»;
- Υπάρχει περίπτωση να έχει μια χώρα περισσότερους από έναν εθνικούς ύμνους;

Δραστηριότητα 2

Στη [Βικιπαίδεια](#) επίσης, πληκτρολογήστε «ελληνικός εθνικός ύμνος», για να βρεθείτε σε «ανακατεύθυνση», όπως επισημαίνεται (κάτω από τον τίτλο της σελίδας) στον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν». Παρατηρήστε την πρώτη πρόταση και καταγράψτε τα συμπεράσματά σας για τη σχέση «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» και Εθνικού Ύμνου.

Δραστηριότητα 3

Ο Εθνικός μας ύμνος, όπως μπορείτε να διαβάσετε στην ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια, είχε τη δική του «περιπέτεια» πριν καθιερωθεί. Σαν δημοσιογράφοι και χωρισμένοι σε ομάδες, προσπαθήστε να κάνετε ένα ρεπορτάζ σχετικά με τις διεργασίες και τα γεγονότα που έλαβαν χώρα πριν καθιερωθεί, το 1865. Δημοσιεύστε τα αποτελέσματα της καταγραφής σας στην ηλεκτρονική εφημερίδα της τάξης ή αναρτήστε τα στο

Wiki. Μπορείτε επίσης να πληροφορήσετε σχετικά το κοινό που θα παρακολουθήσει τη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου, παρουσιάζοντας ένα σύντομο κείμενο.

Δραστηριότητα 4

Για να επιτύχετε κάτι τέτοιο, θα σας βοηθήσουν σημαντικά οι απαντήσεις που θα δώσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

Ποιος έγραψε τον Εθνικό Ύμνο και ποιος τον μελοποίησε;

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά στοιχεία του ποιήματος;

Πόσες μελοποιήσεις έχει ο εθνικός μας ύμνος και πότε έγινε η καθεμία;

Πότε, από ποιον και πώς καθιερώθηκε ο εθνικός μας ύμνος;

Πότε έγινε ο εθνικός μας ύμνος και ύμνος της Κύπρου;

Δραστηριότητα 5

Αν και μάλλον ανταποκριθήκατε ήδη στην πρόκληση να ακούσετε τον Εθνικό Ύμνο πατώντας το βελάκι στο δεξί πλαίσιο, όμως αξίζει να επισκεφθείτε τον ιστότοπο της [Προεδρίας της Δημοκρατίας](#), όπου θα σας υποδεχθεί η μελωδία του Εθνικού Ύμνου. Το ίδιο κάντε και για την [Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας](#), όπου υπάρχει μια πιο «ορχηστρική» εκτέλεση και σας δίνεται η δυνατότητα να «κατεβάσετε» τον Ύμνο σε μορφή αρχείου «mp3». Ρίξτε και μια ματιά στην έγκυρη και επίσημη εκδοχή της «περιπέτειας» του Εθνικού μας Ύμνου, συγκρίνετέ τα με αυτά που συναντήσατε στη [Βικιπαίδεια](#), και συμπληρώστε ή διορθώστε το ρεπορτάζ σας.

Δραστηριότητα 6

Ακούστε σε μια «χορταστική» απαγγελία του Εθνικού ύμνου από τον Γιάγκο Αργυρόπουλο και σε μια «θεατρική» από τον Χρήστο Τσάγκα. Θα τις βρείτε στην ιστοσελίδα του «[Σπουδαστήριου Νέου Ελληνισμού](#)» στο τέλος, μετά τον Ύμνο και τις σημειώσεις-σχόλια το ποιητή.

Δραστηριότητα 7

Επισκεφθείτε τη [Wikimedia](#), για να ακούσετε άλλες δύο εκδοχές του Εθνικού Ύμνου, αλλά και να δείτε την παρτιτούρα του.

[επιστροφή](#)

2^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Θυμηθείτε πώς συντάσσεται ένα βιογραφικό σημείωμα, ρίχνοντας μια ματιά στο βιβλίο της Γλώσσας Ε΄ Δημοτικού, και συγκεκριμένα στην [ενότητα 9](#) (σελ. 36-38). Με βάση αυτά που θα δείτε θα συντάξετε τα βιογραφικά σημειώματα του Σολωμού και του Μάντζαρου. Μπορείτε να το κάνετε σε πρόγραμμα παρουσίασης και να παρατηρήσετε τις διαφορές.

Δραστηριότητα 2

Επισκεφθείτε τη [Βικιπαίδεια](#) και πληκτρολογήστε «Διονύσιος Σολωμός». Από την πληθώρα των πληροφοριών προσπαθήστε να επιλέξετε λίγα και ουσιώδη στοιχεία, για να τα εντάξετε στο βιογραφικό του εθνικού μας ποιητή. Αντιγράψτε τη φωτογραφία και επικολλήστε την στο έγγραφο ή την παρουσίαση.

Δραστηριότητα 3

Δείτε σε έναν διαφορετικό ιστότοπο, με περίεργη γραφή, ορισμένα [βιογραφικά στοιχεία του Σολωμού](#), σε πιο «μαζεμένη» εκδοχή. Δείτε αν αυτά που αναφέρονται στη [Βικιπαίδεια](#) είναι όμοια με αυτά που αναφέρονται στην ιστοσελίδα.

Δραστηριότητα 4

Πιο μικρό βιογραφικό αλλά και εργογραφικό σημείωμα μπορείτε να δείτε στον ιστότοπο του [«Μουσείου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων»](#). Πλοηγηθείτε στον ιστότοπο και αν ενδιαφέρεστε, στην [«Αίθουσα Σολωμού»](#), όπου θα βρείτε εικόνες για το «στόλισμά» της εργασίας σας.

Δραστηριότητα 5

Μεταβείτε στο Φωτόδεντρο, για να δείτε δύο βιντεάκια. Το πρώτο περιέχει μια συντομότητα [βιογραφία](#) του Σολωμού, ενώ το δεύτερο αφορά τη [γλώσσα και το έθνος](#).

Δραστηριότητα 6

«Στον Ύμνο εις την Ελευθερίαν, όπως πάντα στα έργα του, ο Σολωμός «παγίδευσε» τη μουσική μέσα στον στίχο του. Τη μουσική που ο Μάντζαρος τη βρήκε, την ανέσυρε, την έκανε κτήμα όλων μας, με τον τρόπο που μόνον η μεγάλη μουσική, το ιερό αυτό μυστήριο, μπορεί να το πετύχει. Ολόκληρη η ποίηση του Σολωμού, άλλωστε, ήταν αυτός ο αγώνας, να γράψει μουσική με σκέψη και με λόγο. Και ίσως γι' αυτό υπήρξε τόσο δύσκολος στην τελική διατύπωση. Το ένα σχέδιο ακολουθούσε το άλλο. Έψαχνε για την τελειότητα. Όμως ποια; Μήπως προσπαθούσε το ακατόρθωτο, να μετουσιώσει τον λόγο σε μουσική;»

Συμφωνείτε με αυτά που αναφέρει ο Μίκης Θεοδωράκης για τον Διονύσιο Σολωμό; Τι θα προσθέτατε εσείς; Δείτε στις [«μαγικές βαλίτσες της ποίησης»](#) τα χαρακτηριστικά που «ξεπηδούν» από την ποίηση του Σολωμού, για να εκφράσετε καλύτερα την άποψή σας.

Δραστηριότητα 7

Μεταβείτε στη *Βικιπαίδεια* και γράψτε το όνομα του συνθέτη του εθνικού μας ύμνου. Επιλέξτε τα σημαντικότερα στοιχεία που εσείς κρίνετε ότι πρέπει να συμπεριληφθούν στο βιογραφικό σημείωμα του Νικόλαου Μάντζαρου.

Δραστηριότητα 8

Ο Μάντζαρος, όπως θα διαβάσατε, εκπαιδεύτηκε στη Νάπολη της Ιταλίας. Η [Ελληνική Κοινότητα Νάπολης και Καμπανίας](#) παραθέτει χρήσιμες πληροφορίες για τον Μάντζαρο, οι οποίες θα σας βοηθήσουν να εμπλουτίσετε το βιογραφικό του συνθέτη, αλλά και να επιλέξετε τις πληροφορίες της Βικιπαίδειας.

Δραστηριότητα 9

Μεταβείτε στην ιστοσελίδα της «[Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας](#)», της οποίας ο Μάντζαρος είναι ισόβιος πρόεδρος και δείτε στο [Facebook](#) τις εκδηλώσεις που είναι προγραμματισμένες.

Δραστηριότητα 10

Δείτε στο Φωτόδεντρο το βίντεο «Δ. Σολωμός: [Κέρκυρα/ Η γνωριμία με τον Ματζαρό](#)» (sic), για να μάθετε πώς «γεννήθηκε» η οριστική μορφή του εθνικού μας ύμνου.

Δραστηριότητα 11

Αποθηκεύστε τα βιογραφικά σημειώματα των δημιουργών του Εθνικού Ύμνου και αναρτήστε τα στην ιστοσελίδα της τάξης ή του σχολείου.

[επιστροφή](#)

3^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Μεταβείτε στη Βικιπαίδεια και πληκτρολογήστε «εθνικός ύμνος». Επιλέξτε τον σύνδεσμο [«κατάλογος εθνικών ύμνων»](#). Διαβάστε το κείμενο και κρατήστε σημειώσεις με τα αξιοπρόσεκτα σημεία.

Δραστηριότητα 2

Στην αρχή του κειμένου γίνεται λόγος για το ύφος των εθνικών ύμνων, το οποίο είναι εμβατηριακό. Καθώς θα βλέπουμε τον εθνικό ύμνο κάθε χώρας, θα ακούμε –όπου υπάρχει η δυνατότητα– και τη μελωδία του. Τα δικά σας συμπεράσματα θα τα γράψετε στο τέλος.

Δραστηριότητα 3

Σε μερικές χώρες ο εθνικός ύμνος είναι ταυτόχρονα και βασιλικός, δηλαδή εξυμνεί τη βασιλεία, όπως μπορείτε να δείτε στους στίχους του εθνικού ύμνου της [Ιορδανίας](#). Μεταβείτε στον ύμνο του [Μπαχρέιν](#), αλλά και σε αυτόν της [Ιαπωνίας](#). Ποιο κοινό στοιχείο μπορείτε να εντοπίσετε; Αν δεν το βρήκατε, μεταβείτε στον εθνικό ύμνο του [Ηνωμένου Βασιλείου](#), για να το βρείτε σίγουρα.

Δραστηριότητα 4

Τον παραπάνω ύμνο τον υιοθέτησαν όπως είδατε αρκετά κράτη. Γιατί; Στη συνέχεια θα διαβάσετε αρκετούς εθνικούς ύμνους από διάφορες χώρες. Για να μη σας φανεί παράξενη η χρήση της αγγλικής, γαλλικής, ισπανικής και πορτογαλικής γλώσσας σε πολλές χώρες, δείτε την έκταση της [Βρετανικής Αυτοκρατορίας](#) στον παγκόσμιο χάρτη, τις [Γαλλικές αποικίες](#) και τα κράτη όπου ομιλείται η [Ισπανική Γλώσσα](#), ως αποτέλεσμα της κατοχής τους από την Ισπανία, αλλά και η [Πορτογαλική γλώσσα](#).

Δραστηριότητα 5

Όπως θα διαβάσατε νωρίτερα, η Κύπρος έχει καθιερώσει τον ελληνικό εθνικό ύμνο. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα με τον εθνικό ύμνο της [Εσθονίας](#) αλλά και της [Φινλανδίας](#). Τι παρατηρείτε; Μεταβείτε στον ύμνο της [Μικρονησίας](#) (όνομα και πράγμα) και γράψτε ποια σχέση έχει η Γερμανία με αυτόν.

Δραστηριότητα 6

Το 1989 συνέβησαν σημαντικές πολιτικές αλλαγές στην Ευρώπη. Δείτε τους ύμνους κρατών που πρωτοστάτησαν σε αυτές, όπως η [Ρωσία](#) και η [Τσεχία](#). Δείτε επίσης μια ανάλογη «ασιατική» αλλαγή στον ύμνο της [Μογγολίας](#).

Δραστηριότητα 7

Το περιεχόμενο πολλών ύμνων αφορά μια συγκεκριμένη διαμάχη ή ένα πολεμικό γεγονός. Διαβάστε αντίστοιχα στον ύμνο της [Κίνας](#) και της [Κούβας](#).

Δραστηριότητα 8

Μεταβείτε στην ιστοσελίδα του εθνικού ύμνου του [Ανατολικού Τιμόρ](#) και διαβάστε για τη «δοκιμασία» του και φυσικά τους στίχους του ύμνου. Κατόπιν επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του ύμνου του [Λάος](#). Συγκρίνετε και βρείτε με αυτόν τον τρόπο το κοινό στοιχείο που υπάρχει και στους δύο ύμνους.

[επιστροφή](#)

4^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες με τους εθνικούς ύμνους του [Ομάν](#), της [Μαυριτανίας](#) και του [Ιράν](#). Βρείτε το κοινό στοιχείο τους και σχολιάστε το αν έχει σχέση με τα συγκεκριμένα κράτη και τον πολιτισμό τους.

Δραστηριότητα 2

Δείτε όμως το ίδιο στοιχείο και σε ύμνους που δεν μπορεί κανείς να σκεφθεί, όπως αυτός της [Ισλανδίας](#), της [Σερβίας](#), της [Εσθονίας](#) και της [Ουγγαρίας](#).

Δραστηριότητα 3

Το ίδιο στοιχείο όμως είναι «πανταχού παρόν», αφού τόσο στον ύμνο της [Ζάμπιας](#), της [Τζαμάικας](#) αλλά και της [Μάλτας](#) υπάρχουν σχετικές αναφορές.

Δραστηριότητα 4

Διαβάστε στην αρχική σελίδα του [«Καταλόγου εθνικών ύμνων»](#) το κείμενο για τον ύμνο της [Νοτίου Αφρικής](#). Κατόπιν επισκεφθείτε την ιστοσελίδα με τον ύμνο της [Σιγκαπούρης](#), αλλά και αυτήν με το ύμνο της [Ελβετίας](#) και του [Βελγίου](#). Τι παρατηρείτε;

Δραστηριότητα 5

Η πολυγλωσσία στους εθνικούς ύμνους όμως δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της γειννίασης των λαών, αλλά υπάρχει και η άλλη περίπτωση. Δείτε τον ύμνο του [Σουρινάμ](#), για να το καταλάβετε. Θα σας βοηθήσει και η ανάγνωση των εθνικών

ύμνων του [Μάλι](#), της [Μοζαμβίκης](#), της [Μπενίν](#) και περισσότερο της [Μπουργκίνα Φάσο](#).

Δραστηριότητα 6

Οι ύμνοι των χωρών της Αφρικής έχουν έντονο το στοιχείο της απελευθέρωσης στους στίχους τους. Ρίξτε μια ματιά στον ύμνο της [Αλγερίας](#) και του [Τόγκο](#) και θα το διαπιστώσετε. Επίσης είναι οι μοναδικοί ύμνοι που αναφέρονται στην Ήπειρο στην οποία ανήκουν, την Αφρική. Διαπιστώστε το γεγονός στον ύμνο της [Τανζανίας](#) και μετά στον ύμνο της [Σενεγάλης](#).

[επιστροφή](#)

5^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Δείτε τους ύμνους Λατινικών χωρών όπως της [Βενεζουέλας](#), της [Γουινέας](#) και της [Αργεντινής](#), καθώς και της [Βολιβίας](#). Ποιο κοινό στοιχείο διαπιστώνετε στους τέσσερις αυτούς ύμνους; Ξαναδείτε τον ύμνο της [Αργεντινής](#) και σκεφθείτε αν σας θυμίζει τίποτα. Υπάρχει σε κάποιον ύμνο αναφορά σε πρόσωπο;

Δραστηριότητα 2

Αναφορά σε πρόσωπο θα δείτε και στον εθνικό ύμνο της [Ανδόρας](#). Σε άλλους ύμνους απλώς αναφέρεται η «ζωοδότρια» πηγή, όπως λ.χ. σε αυτόν της [Αιγύπτου](#), ή τα τοπωνύμια και οι πόλεις, όπως σε αυτόν της [Κολομβίας](#) αλλά και της [Ινδίας](#). Παρατηρήστε τι αναφέρεται στον ύμνο του [Αφγανιστάν](#).

Δραστηριότητα 3

Ο εθνικός ύμνος της [Ισπανίας](#) αλλά και αυτός του [Αγίου Μαρίνου](#) έχουν κάτι διαφορετικό από τους άλλους. Ποιο είναι αυτό το στοιχείο;

Δραστηριότητα 4

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα και διαβάστε τον εθνικό ύμνο των [ΗΠΑ](#), και στη συνέχεια αυτόν της [Αλβανίας](#), του [Τζιμπουτί](#) και του [Μονακό](#). Βρείτε το κοινό στοιχείο που υπάρχει στους στίχους και των τεσσάρων ύμνων.

Δραστηριότητα 5

Βρείτε επίσης το κοινό στοιχείο στους ύμνους του [Ιράκ](#) και της [Αιτής](#). Δείτε την έλλειψή του στον ύμνο της [Σουηδίας](#), και διαβάστε τον λόγο για τον οποίο συμβαίνει αυτό. [επιστροφή](#)

6^ο φύλλο εργασίας

Δραστηριότητα 1

Πολλές χώρες βρίσκονταν για χρόνια σε εμπόλεμη κατάσταση για να αποτινάξουν χρόνια σκλαβιάς, όπως η Ελλάδα. Το γεγονός αυτό επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τους εθνικούς ύμνους αυτών των χωρών. Δείτε τον ύμνο της [Αλγερίας](#), του [Μεξικού](#), του [Βιετνάμ](#) και της [Αγκόλας](#). Καταγράψτε τα κοινά στοιχεία που βρίσκετε σε αυτούς ως απόρροια του απελευθερωτικού τους αγώνα. Άλλα κράτη πέρασαν τη δοκιμασία του «εσωτερικού» τυράννου, γεγονός που επηρέασε τους ύμνους χωρών όπως η [Γαλλία](#).

Δραστηριότητα 2

Μελετήστε τους ύμνους κρατών που λογικά θα πρέπει να είναι σαν τους παραπάνω. Δείτε τον ύμνο της [Γερμανίας](#), της [Γεωργίας](#) αλλά και της [Γκάμπια](#), για να διαπιστώσετε ότι δεν είναι έτσι. Δείτε επίσης τον ύμνο της [Γουατεμάλας](#) και εντοπίστε στους περιέργους στίχους ένα ξεχωριστό στοιχείο.

Δραστηριότητα 3

Φανταστείτε τον εθνικό ύμνο της Ελλάδας χωρίς αναφορά στους Έλληνες. Κι όμως, ο ύμνος της [Δομινικανής Δημοκρατίας](#) δεν αναφέρει πουθενά τη λέξη «Δομινικανός». Βρείτε πώς αναφέρεται στην ύμνο ο κάτοικος αυτής της χώρας.

Δραστηριότητα 4

Δείτε τώρα τους ύμνους που αναφέρονται στην ειρήνη, στην ομορφιά, στη χαρά και εν γένει σε ευγενή αισθήματα και όμορφες εικόνες, όπως αυτός του [Αγίου Βικεντίου](#), του [Αγίου Χριστόφορου](#), της [Γουιάνας](#). Ποια κοινά στοιχεία έχουν αυτά τα κράτη;

Επισκεφθείτε επίσης και τις ιστοσελίδες με τους εθνικούς ύμνους της [Βραζιλίας](#) και της [Αυστραλίας](#). Βρίσκετε τα ίδια κοινά στοιχεία;

Δραστηριότητα 5

Διαβάστε τον ύμνο της [Αγίας Λουκίας](#) και εντοπίστε το αξιοσημείωτο στοιχείο που υπάρχει σε αυτόν. Δείτε και τον ύμνο της [Νικαράγουας](#), που είναι ο μοναδικός ύμνος λατινοαμερικάνικου κράτους που έχει ειρηνικές «προθέσεις».

Δραστηριότητα 6

Δείτε τον μεγαλύτερο εθνικό ύμνο, αυτόν της [Ουρουγουάης](#), τον παλαιότερο, αυτόν της [Ολλανδίας](#), και τον νεώτερο, του [Νοτίου Σουδάν](#). Επίσης επισκεφθείτε τον ύμνο του [Μαυροβουνίου](#), και βρείτε την προέλευσή του.

Δραστηριότητα 7

Η Ελλάδα εδώ και χρόνια διατηρεί προβληματικές σχέσεις με τα γειτονικά [Σκόπια](#). Διαβάστε τον ύμνο, και θα καταλάβετε γιατί. Τελειώνοντας θεωρείται απαραίτητο να ρίξετε μια ματιά σε ένα «μυθιστόρημα», αφού ο ύμνος της [Τουρκίας](#) είναι τέτοιας έκτασης και ίσως παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους Έλληνες. Τον ίδιο ύμνο έχει και το μη αναγνωρισμένο, από την παγκόσμια κοινότητα, ψευδοκράτος της Κύπρου. Θεωρείτε το γεγονός τυχαίο;

Δραστηριότητα 8

Ολοκληρώστε τις αλλαγές, τις προσθήκες ή τις διορθώσεις στο κείμενό σας και προσπαθήστε να το κάνετε ελκυστικό. Φροντίστε να το δούνε και άλλοι, αναρτώντας το όπου σας βολεύει. Αν καταλάβετε ότι είναι πολύ καλό, εμπλουτίστε με αυτό τη [Βικιπαίδεια](#).

[επιστροφή](#)

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο ήταν αρκετά πλούσιο σε δραστηριότητες, και γι' αυτόν τον λόγο δεν επεκταθήκαμε περισσότερο, παρά μόνο στα σημεία εκείνα τα οποία οι ίδιοι μαθητές «ανακάλυψαν» όπως τον [ολόκληρο](#) τραγουδημένο ύμνο, που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία ενός άλλου βίντεο (βλ. 3^η ημέρα), αλλά και η «εικονογράφιση» των δύο πρώτων στροφών (βλ. 3^η ημέρα). Έτσι, οι άλλες εκδοχές του αρχικού σεναρίου, προτείνονται και στο παρόν, με πρώτη επιλογή να μπορούν οι μαθητές να παρακολουθήσουν μία [εκπομπή-αφιέρωμα](#) στον εθνικό μας ποιητή Σολωμό και στον συνθέτη που μελοποίησε τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν», τον Νικόλαο Μάντζαρο.

Εναλλακτικά, όπως προτείνει το αρχικό σενάριο, οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν αποσπάσματα από το βιβλίο της Αγγελικής Βαρελλά, με θέμα τον [Διονύσιο Σολωμό](#). Ακόμη, ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ενδιαφέροντα στοιχεία και λεπτομέρειες από τα γραφόμενα σε συγκεκριμένο τεύχος του περιοδικού [«7 ημέρες»](#) της *Καθημερινής*, το περιεχόμενο του οποίου είναι αποκλειστικά σχετικό με τον Σολωμό.

Τέλος, έχοντας δει οι μαθητές τον βουλγαρικό εθνικό ύμνο μετά από αίτημα της βουλγαρικής καταγωγής μαθήτριας της τάξης μας, οι μαθητές μπορούν να εμβαθύνουν ιδιαίτερα και να μελετήσουν ύμνους για τους οποίους υπάρχει «πρόσβαση» στη γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Βουλγαρικά, Αλβανικά, Ρουμάνικα, κ.λπ.), έτσι ώστε να αντιληφθούν τους ύμνους χωρών, με τις οποίες έχουν έρθει σε επαφή λόγω συμμαθητών ή τις γνωρίζουν λόγω εκμάθησης ξένων γλωσσών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Όπως ήταν αναμενόμενο, οι μαθητές όσον αφορά τη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ δε δυσκολεύτηκαν σε κανένα σημείο της εφαρμογής. Αυτό που ενδεχομένως να επηρέαζε την εξέλιξη της εφαρμογής, η εκτενής αναφορά σε πολλούς ύμνους, τελικά

δε δημιούργησε κάποιο πρόβλημα, ούτε βαρέθηκαν οι μαθητές τη διαδικασία. Το αντίθετο μάλιστα, αφού τους ενθουσίασε αυτή η «παγκόσμια βόλτα». Σε πολλά σημεία, τα οποία δεν διακρίνονται στη λεπτομερή περιγραφή της εφαρμογής, οι μαθητές επισκέπτονταν την ιστοσελίδα της κάθε χώρας που τους φαινόταν «περίεργη» ή είχε παράξενο όνομα, για να μάθουν περισσότερα και να λύσουν αρκετές από τις απορίες που τους δημιουργήθηκαν.

Η εφαρμογή ξεκίνησε αμέσως μετά τη συμμετοχή της τάξης στην εθνική εορτή της 25ης Μαρτίου. Γι' αυτό άλλωστε οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους άλλους εθνικούς ύμνους, μιας και τον δικό μας τους δόθηκε η ευκαιρία να τον εξερευνήσουν αρκετά, και μάλιστα στην «πηγή», στα πλαίσια υλοποίησης προγενέστερης αλλά σχετικής εφαρμογής, με τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν».

Οι μαθητές κατά τη διάρκεια της εφαρμογής πειραματίστηκαν αρκετά στο να δημιουργήσουν όμορφα και ουσιαστικά αρχεία με τα οποία εξέφρασαν όλα όσα συνάντησαν και έμαθαν στη «βόλτα» τους. Μερικά εξ αυτών αναρτήθηκαν στο Wiki της τάξης, και άλλα έμειναν στη μέση λόγω της έλευσης των διακοπών του Πάσχα. Δεν προτίμησα να επιμείνω στο να γίνει περαιτέρω επεξεργασία αυτών των δημιουργιών, διότι οι μαθητές (κι εγώ μαζί τους) ένιωθαν «κουρασμένοι» και δε θα είχε κάποια ιδιαίτερη αξία η εξαναγκασμένη ολοκλήρωσή τους. Άλλωστε αυτά που είδαν και συζήτησαν, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο τα μελέτησαν, κρίνονται ικανοποιητικά.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μέντελσον-Μπαρτόλντι, Καρλ. 2011. *Επίτομη Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, απόδοση Ελένη Γαρίδη. Αθήνα: Χ.Κ.Τεγόπουλος Εκδόσεις ΑΕ.

Ιορδανίδου, Α. & άλ. *χ.χ. Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού. Της γλώσσας ρόδι και ροδάκι. Τετράδιο Εργασιών, β΄ τεύχος*, (σς. 36-38). Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Κολιόπουλος, Ι. κ.ά. 2012. *Ιστορία του Νεότερου και σύγχρονου κόσμου, σχολικό εγχειρίδιο Στ' Δημοτικού*. Αθήνα: Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ.

Λούβη, Ευ. & Δ. Ξιφάρας. 2012. *Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία, σχολικό εγχειρίδιο Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Ν. Λιάπης Βιβλιοδετική ΑΕ

Κεχαγιόγλου, Ελ. 2014. *Οι ποιητές της Ρωμιοσύνης – Διονύσιος Σολωμός, Ύμνος εις την Ελευθερίαν & Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι*, Εκδόσεις ΤΟ ΒΗΜΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ